

COMUNICACIÓ

Josep Ylla Català (Patronat d'Estudis Osonencs): *Modernitat i crisi*

En som prou, de moderns?. Quan em van dir que hi hauria un debat sobre la modernitat a Osona, no puc pas amagar que vaig tenir un cert sentiment d'incomoditat. Ja fa temps que hi ha una sensació força estesa que el món està en crisi i que el model de desenvolupament que seguim porta a un carreró sense sortida, on correm el risc de convertir la terra en un lloc difícilment habitable per al conjunt dels humans.

Aleshores, trobar-nos aquí debatent el nostre grau de modernitat m'ha fet pensar, salvant distàncies, en aquella història de Neró tocant la lira, mentre es cremava la Roma que ell mateix havia fet incendiar. Podríem parlar d'ecologia, de crisi energètica, d'immobiliàries, de model econòmic, de Catalunya i Espanya, del tancament d'empreses, de l'atur, del dèficit fiscal i dels altres, de la contaminació... Però no, ens estímem més de mirar-nos el llombrígol, que des que Jofre el Pilós es va inventar les quatre barres –sense pagar drets d'imatge als aragonesos– cal reconèixer que el tenim bonic. Al cap i a la fi, en aquest racó de la Mediterrània i en aquesta reserva ancestral de Catalunya, hem aguantat més de mil anys, tres-cents dels quals han passat dins d'un estat que avui està entre les deu primeres economies mundials i, sobre tot, formem part d'una Europa privilegiada que, mentre el món perilla, pot ensenyar moltes coses a americans i japonesos, a més del grau exacte de temperatura a què cal beure el vi blanc. Com Sòcrates, si cal morir, cal fer-ho amb elegància. Èticament, som encara a la Grècia clàssica.

Anem al gra. Segons el diccionari, modernitat significa la qualitat de modern. I modern vol dir del temps present o dels temps veïns al nostre. L'any passat, George Steiner, en una conferència a Barcelona, veia néixer la modernitat amb l'establiment del principi de la incertesa del coneixement, fins i tot en terrenys que semblaven incommovibles, com la física i les matemàtiques. Poc a veure, doncs, en principi, amb l'ètica o la moral. Però, inconscientment o

no, hem anat identificant modernitat i progrés, i haig de dir que jo no ho veig pas gens malament. Perquè així, el concepte de modernitat incorpora, vulguis o no, uns pressupostos ètics que puguin ser compartits per la majoria dels humans. I no parlo de moral, perquè em sembla que el concepte de moral va més lligat a una concepció personal de l'existència i que la gent, individualment o en grup, entén la moral de manera més diversa. En tot cas, sobreviure és anar endavant, encara que de vegades no sapiguem a on. Amb l'avantatge que avui sabem més bé on no hauríem pas d'anar.

Tornem a casa nostra. Osona i Vic, Vic i Osona. Deixeu-me dir d'avançada que, vigatà de soca-rel, penso que Vic ha sabut ser ciutat, però li ha faltat bastant per saber ser capital d'Osona. I dic capital dins d'una relació d'igualtat bàsica amb les altres ciutats i pobles de la comarca, en el mateix sentit que les Corts catalanes es dirigien als reis: «nosaltres que sols som tant com vós i que junts som més que vós». A Vic això ens costa d'entendre, fins i tot davant fets com que la nostra primera entitat financera i l'equip de futbol menys mal situat de la comarca siguin a Manlleu. Ho dic perquè penso que cal enfocar qualsevol visió de la nostra vida cultural i econòmica al conjunt de tot Osona.

Assentada aquesta base, ¿en som de moderns? El canvi ha estat brutal. Jo encara he conegut els últims espeternecs del Vic de la Laura de Miquel Llor, que la Guerra Civil, amb les seves atrocitats, va ferir de mort violenta. Segur que aquell ambient s'hagués mort igual amb el temps, però havia d'haver-ho fet d'una altre manera. «Hem passat d'un entorn rural-urbà a una comarca-ciutat», resumeix el professor Jaume Font. Sigui com sigui, ningú no s'hauria pensat que al cap de setanta anys, a Osona, hauríem d'aprendre a conviure gent de més de cinquanta nacionalitats diferents, venint d'Àfrica, d'Amèrica, d'Àsia, tothom de llocs diferents. No parlo de vinguts d'Europa perquè si alguna cosa som és Europa.

«De la indigència al benestar», titulava Modest Reixac l'encapçalament d'un dels números de la revista AUSA del Patronat d'Estudis Osonencs, que fan una mirada força completa de l'evolució de Vic i Osona de 1953 al 2002. A la crisi crònica de valors, hi hem afegit ara una crisi econòmica que no sabem pas on ens portarà. Com que n'hem passades moltes, penso que el lema és plenament vàlid, tot i comptant amb els illots de pobresa dels que les passen magres.

En el terreny social, el nostre punt més flac és la política. El noble art de la política —que deia Pius XII—, avui tant denigrada, quan és més necessària que mai, o tan necessària com sempre. La nostra participació en la política catalana, ja no parlem de l'espanyola, l'europea o la mundial, és, ha estat i em fa por que seguirà sent, perfectament descriptible. Hem tingut un conseller de la Generalitat, però la nostra influència en les decisions polítiques catalanes ha estat massa propera al zero.

El nostre punt fort és a la societat civil. Aneu on aneu, arreu d'Osona, tingueu l'afició que tingueu, hi ha un teixit dens d'associacions que es dediquen als aspectes més variats del passat, del present i del futur i on és fàcil integrar-s'hi i treballar. El conjunt de totes elles és un signe de modernitat que impregna fins al moll de l'os tota la nostra societat. Potser per això, i és una altra hipòtesi que goso llençar, anem superant, tot i els entrebancs, la nostra falta de pes polític. Punt que, repeteixo, no convé pas amagar que cal considerar greu.

Es poden anar resseguint camps diversos de la cultura, en el sentit més ampli de la paraula. En alguns, ens hem limitat a fer la viu-viu, però en d'altres hem arribat força amunt, més del que es podia esperar de la nostra capacitat econòmica i demogràfica. Només apuntaré alguns camps. La creació de la Universitat de Vic, que ens ha permès de començar a donar-nos una nova imatge, és un dels principals trumfos que podem jugar quan apostem per la modernitat. El 9Nou, en el camp de la premsa periòdica, amb un abast que arriba a bona part del país. Les revistes *Ausa* i *Reduccions*, entre d'altres, que ens revelen una societat inquieta, reflexiva i oberta al futur. *Eumo*, al món dels llibres, una de les primeres editorials catalanes. El Patronat d'Estudis Osonencs. Els museus de tota la comarca, amb el Museu Episcopal com a museu insígnia. L'Escola d'Arts aplicades, l'Associació per les Arts Contemporànies, l'Institut del Teatre, amb les corresponents companyies i intèrprets, el Cineclub, les orquestres i els cantautors, els personatges de l'audiovisual, els clubs esportius i tants d'altres, ens situen dins la modernitat de forma significativa.

En el cas de la pintura i la literatura, fem més que un bon paper. Fins i tot, tenim una autora premiada procedent de la immigració amazig i arrelada entre nosaltres. Són camps que ens permeten

d'interrogar-nos sobre què és modern i què és modernitat. D'artistes i de poetes en tenim molts i de bons. Tots ells són moderns en el sentit que viuen o han viscut fins fa poc entre nosaltres, però, ¿quants ens connecten amb els corrents estètics de la modernitat? Per exemple en el cas dels pintors, amb excepcions molt rellevants i de categoria, la majoria són figuratius. Un pintor figuratiu pot ser considerat com un signe de modernitat, en el sentit de tendència artística? És indiscutible que són moderns, però la pregunta és: fins a quin punt ens han acostat a la modernitat? Ho deixo expressament obert.

En el món científic, he de confessar que desconec què es mou entre nosaltres. Segurament hauríem d'anar-ho a buscar entre els departaments d'investigació i recerca de les empreses. En el cas de la medicina tenim una figura d'escala mundial. En gastronomia fem un bon paper, també amb un primer espasa, que és la punta d'un iceberg massís de cuiners. I l'experiència m'ha ensenyat força exemples que hi ha cuines molt elaborades a cases particulars. Sense oblidar els teòrics gastrònoms, que naveguen també dins el mar de la realitat, que és on es demostren fins allà on es pot testar teories.

Acabem replant que, com calia esperar, dins d'aquest panorama variat, no tot són flors i violes. El resultat de les últimes eleccions municipals indica un malestar profund de la societat osonenca, sobre tot a Vic i Manlleu. Deixeu-m'ho dir amb paraules de Shakespeare: «Hi ha coses que fan pudor de podrit». I no només a la Dinamarca de Hamlet, podem afegir-hi. Però, sense deixar de mirar enfora i endavant, penso que fet i fet també de tant en tant, podem mirar-nos el melic amb alegria. Si més no, perquè és d'allà d'on ve la nostra connexió amb Europa. Que, ara per ara, és la única referència que jo veig clara per al futur de Catalunya.